7/4223 980-3-

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Araştırma, Planlama ve Koordinasyon Kurulu Başkanlığı

SAYI : B.13.APK.0.11.00.00/320-1412
KONU :Yazılı Soru Önergesi

30 MAYIS 2001

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İLGİ: 10.05.2001 tarih ve 10417 sayılı yazıları.

İlgi yazınızda yer alan Karaman Milletvekili Zeki ÜNAL'ın 7/4223-10342 Esas No'lu yazılı soru önergesi İş Sağlığı ve Güvenliği Genel Müdürlüğünce incelenmiştir.

Ülkemizde son 7 yılda meydana gelen ve bu iş kazalarında hayatını kaybeden ve malul kalan işçilerin yıllara göre ekteki dağılımı, Bakanlığımız İş Teftiş Kurulu Başkanlığının 1993-1999 yılları arasındaki "İş Teftiş Genel Raporları"na göre ekteki tablo I.'de ayrıntılı olarak gösterilmiştir.

Gelişmiş ve gelişmekte olan ülkeler ile Türkiye'de meydana gelen iş kazaları sonucunda ortaya çıkan ölüm oranları ise, Birleşmiş Milletler Uluslararası Çalışma Örgütü'nün (ILO) 2000 yılı istatistik değerlerine göre tablo II.'de gösterilmiştir: (Ölümlü iş kazası oranları, 1993 yılı uluslararası kriterlerine göre bazı ülkelerde 100.000 çalışan sayısı esas alınarak, bazı ülkelerde ise 100.000 işçi sayısı esas alınarak hesaplanmıştır.)

İş kazalarının sona erdirilmesi veya en aza düşürülmesi konusunda Bakanlığımızın yapmakta olduğu çalışmalar özetle:

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, iş sağlığı ve güvenliği alanındaki görevlerini, İş Sağlığı ve Güvenliği Genel Müdürlüğü ile İş Teftiş Kurulu Başkanlığı birimleri aracılığı ile yerine getirmektedir. Sosyal Güvenlik Reformu ve yeniden yapılanma çalışmaları kapsamında, 24.08.2000 tarihinde Bakanlar Kurulu tarafından çıkarılan 618 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile İşçi Sağlığı Daire Başkanlığı yerine İş Sağlığı ve Güvenliği Genel Müdürlüğü kurulmuş ve çalışma hayatının denetimi dışında kalan çok çeşitli ve kapsamlı görevlerin yerine getirilmesi bu Genel Müdürlüğe verilmiştir. Böylece iş sağlığı ve güvenliği birimi, modern çağın gereksinimlerine ve dinamizmine uyum sağlayacak bir yapıya kavuşturulmuştur.

İş Sağlığı ve Güvenliği Genel Müdürlüğünün görevleri arasında, İş Kanunu kapsamı dışında bulunsalar dahi, mesleki eğitim görenler, rehabilite edilenler, özel risk grupları ve kamu hizmetlerinde çalışanlar da dahil olmak üzere, tüm çalışanların iş kazaları ve meslek hastalıklarına karşı korunmaları da bulunmaktadır. 4763 sayılı Kanunla 1945 yılında kurulan Çalışma Bakanlığı, Anayasamızda yer alan Türkiye Cumhuriyeti'nin sosyal bir hukuk devleti olduğu ilkesi doğrultusunda tüm çalışanların haklarının sağlanması ve korunması konusundaki çok önemli bir görevi de Cumhuriyet Hükümeti tarafından Avrupa Birliği nezdinde hazırlanan Ulusal Program gereğince, iş sağlığı ve güvenliği mevzuatının, Avrupa Birliği müktesebatına uyum çalışmaları da halen İş Sağlığı ve Güvenliği Genel Müdürlüğü bünyesinde sürdürülmektedir. Bu bağlamda, 1475 sayılı İş Kanunu'nun iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili hükümlerinde değişiklikler yapan bir Kanun Tasarısı Taslağı hazırlanmıştır. Bu taslağa göre bir çerçeve tüzüğü olarak, Mesleki Sağlık ve Güvenlik Tüzüğü hazırlanmaktadır. Çerçeve tüzük, Avrupa Birliğine 89/391 sayılı çerçeve direktifi ile 80/1107-88/642 sayılı direktifleri kapsamında bulunan 25 adet direktif ile bu kapsamda olmamakla birlikte, Avrupa

Birliği müktesebatı içerisinde bulunan diğer 2 adet tüzük, 7 adet direktif ve 1 adet Konsey Kararını dikkate alacak şekilde düzenlenmektedir. Halen, İş Sağlığı ve Güvenliği Genel Müdürlüğü tarafından 25 adet yönetmeliğin hazırlık çalışmaları sürdürülmektedir. Bu çalışmaların kısa vadede tamamlanması öngörülmektedir. Diğer taraftan, 1/95 sayılı Ortaklık Konseyi Kararı çerçevesinde, ticaretteki teknik engellerin kaldırılmasına yönelik olarak Dış Ticaret Müsteşarlığı tarafından hazırlanan "Ürünlere İlişkin Teknik Mevzuatın Hazırlanması ve Uygulanmasına Dair Kanun Tasarısı" Türkiye Büyük Millet Meclisi'ne sunulmuştur. Bu tasarı bağlamında Kişisel Korunma Donanımları ile ilgili bir yönetmelik taslağı da Bakanlığımız tarafından hazırlanmıştır. Ayrıca, İş Kanunu'nun bazı maddelerinde değişiklik yapılması hakkındaki Kanun Taslağı ile de Tarım ve Orman İşlerinin de Sanayi ve Ticaret işleri gibi İş Kanunu kapsamına alınması amaçlanmıştır.

Avrupa Birliğinin Helsinki zirvesinde Türkiye'ye aday ülke statüsü tanınması sonucunda, Türkiye'nin de diğer 14 aday ülke gibi Avrupa Birliğinin tüm ajanslarına katılımının sağlanması da kararlaştırılmıştır. Buna göre, Türkiye, Avrupa Birliğinin toplam 11 ajansından birisi olan "Avrupa İş Sağlığı ve Güvenliği Ajansı"na katılmak üzere, İş Sağlığı ve Güvenliği Genel Müdürlüğü bünyesinde gerekli alt yapısını oluşturmuştur. Türkiye'nin ulusal merkezi olarak resmiyet kazanan İş Sağlığı ve Güvenliği Genel Müdürlüğü, ulusal düzeyde elde edilecek enformasyonu koordine etmek ve Ajansa aktarmaktan sorumlu olacaktır.

Kurumsal yapıda ise Sosyal Sigortalar Kurumu Başkanlığının kurulmasına ilişkin 616 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile Sosyal Sigortalar Kurumu teşkilatının kurulmasına ve Bakanlığımız teşkilatının yeniden yapılandırılmasına ilişkin 618 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile sağlanan gelişmelere ilişkin Kanun Tasarısı, halen Türkiye Büyük Millet Meclisi gündeminde bulunmaktadır. Yeniden yapılanma çerçevesinde, Meslek Hastalıkları Hastaneleri de, Sosyal Sigortalar Kurumu Başkanlığı Sağlık İşleri Genel Müdürlüğüne bağlanmıştır.

Bunlardan başka, Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti tarafından hazırlanan VII inci Beş Yıllık Kalkınma Planında, iş sağlığı ve güvenliği mevzuatının Avrupa Birliği ve ILO normları dikkate alınarak yenilenmesi ve sosyal tarafların da yer alacağı bir danışma (sosyal diyalog) müessesesi olarak Ulusal İş Sağlığı ve Güvenliği Meclisinin oluşturulması öngörülmüştür.

Bakanlığımız İş Teftiş Kurulu Başkanlığı bünyesinde ise denetim hizmetlerinin yaygınlaştırılması ve yeniden yapılandırılması çalışmaları sürdürülmektedir. Bu bağlamda, 2001 yılı içerisinde yapılacak olan kurumlar arası merkezi yerleştirme sınavı aracılığı ile istihdam edilmek üzere 100 adet teknik müfettiş yardımcısı alınması planlanmıştır. Halen, İş Teftiş Kurulu Başkanlığında faal olarak görev yapan 265 adet teknik müfettiş bulunmaktadır. Dolayısıyla, alınması planlanan 100 adet teknik müfettiş yardımcısı ile denetim ağının yaygınlaştırılması öngörülmektedir. Ayrıca, denetim sisteminde, özellikle sektörler bazında, her sektörde uzmanlaşmış olan teknik müfettişler tarafından denetim yapılması yeniliği uygulamaya konulmuş durumdadır.

Bilgilerinize arz ederim.

Yaşar OKUYAN
Bakan

EKLER:
Ek-1 (2 sayfa)

7/4223 432-5-

TABLO 1

Yıllar	İş Kazası Sayısı	17 Yaş Altı	17-18	18 Yaş Üzeri	Kadın	Erkek	Düşme	Malzeme Düşmesi	Elektrik Çarpması	Makine ve Tezgah
1993	2566	52	61	2542	53	2489	324	308	248	807
1994	2318	33	60	2457	90	2460	275	294	198	770
1995	2378	29	69	2396	98	2370	315	294	169	874
1996	2495	60	52	2520	95	2537	399	277	180	905
1997	2521	55	62	2636	85	2659	428	236	194	820
1998	2638	60	75	2591	90	2636	461	238	187	995
1999	2613	63	43	2615	101	2620	375	265	145	907

Yıllar	Kimyasal Madde	Göçük	Zehirlenme Ve Boğulma	Patlayıcı Madde	Diğer	Toplam	Ölüm	Yaralanma	Uzuv Kaybı	Diğer
1993	41	26	17	23	772	2566	689	1114	616	236
1994	32	14	8	25	702	2318	746	1094	653	57
1995	65	17	5	9	630	2378	692	1091	650	61
1996	61	41	21	24	558	2466	738	1127	677	97
1997	36	45	19	56	590	2424	741	1135	699	191
1998	55	44	10	32	555	2577	764	1249	713	-
1999	45	37	20	23	696	2613	706	1256	698	61

TABLO 2

Yıllar Ülkeler	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999
Türkiye	43.5	45.3	46.8	38.1	28.3	20.8	32.2	29.0	22.5	-
Mısır	15	14	14	11	12	11	9	11	90	-
Arjantin	-	-	-	-	-	-	-	14.9	-	-
Brezilya	23.5	19.9	16.1	16.2	13.6	16.7	18.7	14.1	15.7	-
Meksika	11	13	12	12	12	15	11	12	10	9
A.B.D.	-	-	5	5	5	5	5	5	5	-
Kanada	8.5	7.8	7.8	5.9	5.5	5.6	5.2	6.1	5.6	-
Japonya	0.01	0.01	0.01	0.01	0.01	0.01	0.01	0.01	0.01	0.01
Hong Kong	9.9	9.2	10.0	11.7	10.4	9.8	11.0	9.8	10.1	-
İsrail		-	-	-	-	-	-	-	-	4.1
Ürdün	113	56	75	34	17	14	24	40	13	-
Kırgızistan	10	10	10	9	7	8	9	10	11	6
Kazakistan	15.5	14.1	14.8	15.7	15.7	10.7	9.7	-	9.4	9.7
Güney Kore	30	29	34	32	37	34	33	33	29	19
Avusturya	7.9	8.0	6.6	7.5	6.1	6.4	5.7	5.1	5.3	-
Belçika	5.0	7.0	-	6.5	7.0	6.0	5.4	5.5	-	-
Bulgaristan	-	-	-	-	-	-	10.4	10.0	8.6	8.3
Danimarka	3	2	2	2	3	3	3	3	3	2
İspanya	14.2	13.4	12.1	11.0	10.6	10.1	9.8	10.1	9.8	9.5
Estonya	12.1	9.2	8.3	10.8	1.2	11.6	8.1	7.7	9.3	8.5
Finlandiya	3.5	4.1	3.5	3.2	3.2	2.6	2.7	3.1	-	-
Fransa	8.4	7.4	7.1	6.0	5.6	4.9	5.3	4.8	4.5	-
Almanya	5.07	4.03	4.68	5.03	4.63	4.24	3.96	3.68	3.42	
Yunanistan	4.6	4.8	5.2	5.3	4.4	4.8	4.4	4.0	4.1	-
Macaristan	-	-	-	-	3.79	4.67	4.08	3.93	4.31	4.06
İrlanda	-	-	-	5.6	4.2	7.3	4.2	3.5	-	4.2
İtalya	-	11	10	9	8	7	7	7	8	-
Polonya	6.5	6.5	6.0	6.1	5.7	5.5	5.7	6.0	5.5	4.5
Romanya	10	9	7	8	7	7	8	8	8	7
Rusya	12.9	12.8	13.1	13.9	13.3	13.8	15.5	14.8	14.2	14.4
İngiltere	1.6	1.4	1.3	1.2	1.0	1.1	0.9	0.9	0.8	-
İsviçre	5.3	4.5	3.9	3.3	3.7	3.1	3.2	3.4	3.2	-
İsveç	-	-	-	2.6	6.2	2.3	2.3	2.3	1.7	-
Avustralya	-	-	7	7	7	6	5	5	-	-
Hırvatistan	-	-	-	-	4.0	4.2	3.5	-	-	-

NOT: Yukarıdaki tabloda; ölümlü iş kazası oranları verilmiş olan ülkelerden Türkiye, Mısır, Arjantin, Meksika, A.B.D., Japonya, Hong Kong, Ürdün, Kırgızistan, Kazakistan, Avusturya, Bulgaristan, Danimarka, İspanya, Macaristan, İrlanda, Polonya, Romanya, Rusya, İngiltere ve İsveç ile ilgili değerler, rapor edilmiş olan ölümlü iş kazalarına ilişkindir. Brezilya, Kanada, İsrail, Güney Kore, Belçika, Estonya, Finlandiya, Fransa, Almanya, Yunanistan, İtalya, İsviçre, Avustralya ve Hırvatistan ile ilgili değerler ise tazminata müstehak görülmüş olan ölümlü iş kazalarına ilişkindir.